

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 374/2021
15.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Милош Радојевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2465/19 од 04.06.2020. године, у седници одржаној 15.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ се пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2465/19 од 04.06.2020. године, у ставу другом изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 5812/17 од 26.09.2018. године у делу у ком је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица исплати износ од још по 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од 26.09.2018. године до исплате и у ставу трећем изреке.

У преосталом делу ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2465/19 од 04.06.2020. године одбија се, као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцима на име трошкова поступка по ревизији исплати 33.750,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 5812/17 од 26.09.2018. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца и обавезана тужена да тужиоцима на име рехабилитационог обештећења – накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица исплати износ од по 2.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.09.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужилаца за накнаду нематеријалне штете преко досуђеног износа из става првог изреке пресуде, до траженог износа од по 7.000.000,00 динара, односно за износ од по 5.000.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име трошкова поступка плати 68.625,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2465/19 од 04.06.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке у делу у ком је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде рехабилитационог обештећења - нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица исплати износ од по 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.09.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке у делу у ком је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица исплати износ од још по 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.09.2018. године до исплате, тако што се одбија, као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да суд обавезе тужену да им на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица исплати износ од још по 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.09.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде и обавезана је тужена да тужиоцима исплати 48.935,00 динара. Ставом петим изреке, одбијени су као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су деца рехабилитованог лица покојног ВВ, који је решењем Вишег суда у Београду Рех 65/16 од 24.11.2016. године рехабилитован и утврђено је да се исти сматра неосуђиваним. Тужиоци су 11.07.2017. године поднели захтев за рехабилитационо обештећење ради накнаде нематеријалне штете за душевне болове претрпљене због лишења слободе њиховог оца, покојног ВВ, Комисији за рехабилитационо обештећење, која Комисија им је понудила закључење споразума тако што би тужиоцу ББ исплатила 325.200,00 динара, а тужиљи АА 168.600,00 динара. Тужиоци нису били сагласни са предложеним споразумом, са којих разлога су поднели тужбу 10.10.2017. године. Отац тужилаца ВВ лишен је слободе и осуђен пресудом Окружног суда у Пећи К 90/74 од 18.09.1974. године на казну затвора у трајању од 10 година, која пресуда је постала правноснажна потврђујућом пресудом Врховног суда Косова Кж 458/74 од 14.03.1975. године. У то време тужилца АА је имала 12 година, а тужилац ББ 9 година. Отац тужилаца у затвору је провео 9 година и 9 месеци, а преминуо је ...2004. године. По очевом одласку у затвор тужиоци су остали са мајком и били су у тешкој материјалној ситуацији, имали су тешко детињство, а финансијске неприлике су их пратиле и касније и утицале су на избор факултета и

отежале издржавање током студирања. Као деца били су обележени као деца народног непријатеља, а током одрастања су доживљавали бројне непријатности.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 21. став 2. и члан 26. Закона о рехабилитацији у вези са чланом 200. Закона о облигационим односима обавезао тужену на исплату рехабилитационог обештећења – накнаде нематеријалне штете за душевне болове тужилаца због лишења слободе оца у износу од по 2.000.000,00 динара, а у преосталом делу за износ од још по 5.000.000,00 динара тужбени захтев одбио.

Другостепени суд је због погрешне примене материјалног права преиначио првостепену пресуду у делу којим је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица исплати износ од још по 1.000.000,00 динара са каматом од 26.09.2018. године, тако што је одбио, као неоснован тужбени захтев тужилаца за исплату износа од по још 1.000.000,00 динара са каматом.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужилаца указује на погрешну примену материјалног права при одлучивању о висини правичне новчане накнаде нематеријалне штете – рехабилитационог обештећења.

Рехабилитационо обештећење је једна од мера прописаних Законом о рехабилитацији („Службени гласник РС“ број 92/11) којом се у односу на рехабилитовано лице и на друга лица одређена тим Законом, уклањају или ублажавају последице ништавих, односно непуноважних аката и радњи којима су лица из члана 1. став 1. тог Закона лишена живота, слободе или других права из политичких, верских, националних или идеолошких разлога (члан 3. став 2). Под рехабилитационим обештећењем подразумева се право на обештећење за материјалну и нематеријалну штету, поред осталог и на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, у складу са Законом којим се уређују облигациони односи (члан 26. став 3).

Према члану 200. Закона о облигационим односима, правична новчана накнада нематеријалне штете досуђује се и за душевне болове због повреде права личности, ако то оправдавају околности случаја, а нарочита јачина болова и њихово трајање. Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о њеној висини води се рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Смисао и циљ правичне новчане накнаде за правно признате видове нематеријалне штете (члан 200. став 1) је задовољене (сатисфакција). Правична новчана накнада требала би да код оштећеног успостави извесну психичку и емоционалну равнотежу нарушену штетним догађајем, односно ублажи душевни немир.

У овом спору одлучује се о накнади нематеријалне штете за душевне болове које су тужиоци трпели због лишења слободе њиховог оца, као народног непријатеља. Тужиоци су без очевог старања живели 10 година и то тужиља АА од своје 12 године, а тужилац ББ од своје 9 године. У том периоду тужиоци су одрастали без очевог присуства, лишени његове љубави, бриге, старања и изложени негативном односу који је у тадашњим приликама животна средина испољавала према деци народних

непријатеља. Живљење у таквим околностима је изазвало трпљене душевних болова који због свог трајања и јачине оправдавају досуђивање новчане накнаде у висини која ће тужиоцима пружити правично задовољење. Доношењем правноснажне одлуке којом је извршена рехабилитација њиховог оца, тужиоцима је у извесној мери већ пружена сатисфакција, због чега по оцени Врховног касационог суда правична новчана накнада нематеријалне штете тужиоцима, којом ће се у потпуности допринети остваривању њеног циља је износ од по 2.000.000,00 динара, како је то правилно утврдио првостепени суд. Виши износ новчане накнаде у овом случају био би супротан члану 200. став 2. Закона о облигационим односима. При томе Врховни касациони суд је имао у виду да су тужиоци тражили да им се досуди накнада штете по основу претрпљеног душевног бола и повреде права на породични живот и налази да се ради о јединственом виду нематеријалне штете, о претрпљеним душевним боловима за време за које су тужиоци били лишени родитељског старања, те с тим у вези тужиоци имају право на накнаду штете у јединственом новчаном износу.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоци су делимично успели у спору по ревизији и сразмерно успеху имају право на трошкове ревизијског поступка на основу члана 153. став 2. и 154. ЗПП у укупном износу од 33.750,00 динара. У овај износ урачунати су трошкови за састав ревизије у висини од 22.500,00 динара, увећани за 50% за друго заступано лице за износ од 11.250,00 динара, а што све укупно износи 33.750,00 динара, а према опредељеном трошковнику тужилаца, а све у складу са Адвокатском тарифом.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**